

Směrnice ČBK o ustanovení lektorů a jejich službě

Na základě Kodexu kanonického práva kán. 230–231 a na základě apoštolského listu papeže Františka motu proprio *Spiritus Domini* ze dne 11. ledna 2021 přijala Česká biskupská konference následující normy pro ustanovování trvalých lektorů, kteří nejsou kandidáty jáhenství a kněžství, a trvalých lektorek (č. j. ČBK 132 – XIII – 1a ze dne 8. července 2022).

Úvod

„Lektor je ustanoven pro úkol, který je mu vlastní: v liturgickém shromáždění číst Boží slovo, proto ať čte při mši i jiných obřadech čtení z Písma svatého (ne však evangelium). Pokud chybí žalmista, recituje žalm mezi čteními; není-li přítomen jáhen ani kantor, přednáší úmysly v přimluvách a usměřuje zpěv a účast věřícího lidu na bohoslužbách. Ať připravuje věřící k hodnému přijetí svátostí, a je-li třeba, může vést přípravu těch věřících, kteří mají na základě dočasného pověření číst při bohoslužbě Písmo svaté. Aby tyto úkoly mohl konat náležitě a příkladně, ať stále rozjímá slova Písma svatého.“ (Pavel VI., *Ministeria quaedam*, č. 5)

I. Základní požadavky

Pro ustanovení do trvalé služby lektora se vyžaduje:

1. věk alespoň 30 let;
2. alespoň 5 let od přijetí všech iniciačních svátostí (křest, biřmování, eucharistie);
3. pro ty, kdo žijí v manželství: uspořádané manželství, souhlas manžela/manželky; pro ty, kdo žijí zasvěceným životem: složení trvalých slibů v řeholním institutu nebo doživotní či konečné včlenění do sekulárního institutu nebo společnosti apoštolského života;
4. nejedná-li se o člena řeholního institutu nebo společnosti apoštolského života, vyžaduje se též domicil v diecézi.

II. Vzdělání

Pro ustanovení do trvalé služby lektora se předpokládá

- bakalářský či magisterský titul z teologie nebo teologických či náboženských nauk doplněný o kurz praktických dovedností lektora
- nebo řeholní formace doplněná o kurz praktických dovedností lektora
- nebo alespoň roční kurz zaměřený na studium Písma svatého, nauku církve, liturgii a praktické dovednosti lektora organizovaný teologickou fakultou či diecézí (nikoli pouze farností).

III. Osvědčení se v církevní službě

Pro ustanovení do služby lektora se vyžaduje zkušenost se službou předčítání Božího slova při liturgii.

IV. Osobnostní a duchovní předpoklady

Pro ustanovení do služby lektora se vyžadují:

1. adekvátní tělesné, mentální a osobnostní předpoklady dle uvážení ordináře;
2. osobní vztah k Písmu svatému;
3. horlivý duchovní život, který se projevuje mimo jiné častější než pouze nedělní účastí na slavení eucharistie, pravidelnou účastí na svátosti pokání, každoroční účastí na duchovních cvičeních či víkendových rekolekcích nebo srovnatelných pobytech se zaměřením na duchovní život;
4. konstruktivní přístup k životu v církevním společenství;
5. dobrá pověst.

V. Ustanovení lektora/lektorky

1. Zájemce/zájemkyně o službu lektora předloží svobodně napsanou a podepsanou žádost svému ordináři; předkládá ji prostřednictvím vlastního faráře nebo vyššího představeného.
2. Zájemce/zájemkyně k žádosti přiloží:
 - a) výpis z křestní matriky ne starší než 3 měsíce;
 - b) doklad o požadovaném vzdělání (vysokoškolský diplom z teologie a/nebo osvědčení z formačního kurzu).
3. Farář nebo příslušný představený k žádosti připojí testimonium, v němž se podrobně vyjádří k bodům obsaženým v oddíle III a IV této směrnice.
4. Ordinář svobodně rozhodne o ustanovení lektora/lektorky dle potřeb místní církve. Ustanovení lektora/lektorky není možné vyžadovat. Ustanovení lektora/lektorky nezakládá nárok na finanční odměnu ze strany církve.
5. Lektor/lektorka je do své služby ustanoven/a liturgickým obřadem uvedeným v Římském pontifikálu ordinářem nebo jím pověřeným knězem.
6. O ustanovení lektora/lektorky se provede zápis do diecézního registru lektorů uchovávaného na kurii. Lektor/lektorka obdrží o svém ustanovení doklad.
7. V případě, že lektor/lektorka trvale změní bydliště mimo území diecéze, ve které byl/a do služby ustanoven/a, je povinen/povinna o tom informovat ordináře ve svém novém bydlišti.

VI. Výkon služby lektora

1. Lektor/lektorka se ve své službě řídí platnými liturgickými předpisy, obsaženými zejména ve Všeobecných pokynech k Římskému misálu a v Úvodu k mešnímu lekcionáři, a nařízeními, které vydal příslušný ordinář.
2. Farář nebo příslušný představený bdí nad výkonem služby a další formací lektorů ustanovených ke službě v jeho farnosti. V případě, že ustanovený lektor/lektorka trvale změní bydliště nebo zemře, oznámí farář tuto skutečnost na kurii do diecézního registru lektorů. V případě, že se lektor/lektorka závažným způsobem odchyluje od nauky církve v oblasti víry a mravů nebo se trvale dopouští jednání, které je pohoršením, informuje o tom farář ordináře.

VII. Omezení a pozastavení výkonu služby lektora

1. Ordinář, který lektora/lektorku ustanovil, může pozastavit výkon jeho/její služby ze spravedlivého důvodu.
2. Biskup může ze spravedlivého důvodu omezit výkon lektorátu konkrétní osoby na území své diecéze (srov. kán. 223 § 2 a 678 § 1).

Směrnice ČBK o ustanovení akolytů a jejich službě

Na základě Kodexu kanonického práva kán. 230–231 a na základě apoštolského listu papeže Františka motu proprio *Spiritus Domini* ze dne 11. ledna 2021 přijala Česká biskupská konference následující normy pro ustanovování trvalých akolytů, kteří nejsou kandidáty jáhenství a kněžství, a trvalých akolytek (č. j. ČBK 132 – XIII - 1a ze dne 8. července 2022).

Úvod

„Akolyta je ustanoven k tomu, aby pomáhal jáhnovi a knězi. Jeho úkolem je konat službu u oltáře a pomáhat jáhnovi a knězi při liturgických úkonech, zvláště při mši; kromě toho – jako mimořádný udělovatel – rozdílí věřícím eucharistii, pokud řádní udělovatelé, o kterých mluví kán. 845 CIC,¹ nejsou přítomni nebo když jim v tom překáží nemoc, vysoký věk nebo jiná pastorační práce nebo pokud počet věřících, kteří přistupují k stolu Páně, je tak velký, že by se mše značně prodloužila. V mimořádných okolnostech může být akolyta pověřen, aby vystavil věřícím k veřejné účtě Nejsvětější svátost a pak ji znovu uložil, Nejsvětější svátostí však nežehná. Pokud je třeba, může vést přípravu těch věřících, kteří na základě dočasného pověření pomáhají knězi nebo jáhnovi při bohoslužbě, např. přinášejí kříž, misál, svíce nebo konají podobné úkoly. Svou službu bude akolyta konat důstojně, pokud se bude stále vroucněji účastnit slavení eucharistie, bude z ní žít a bude ji tak stále hlouběji poznávat.

Protože je akolyta zvláštním způsobem určen pro službu oltáře, ať se naučí všemu, co se týká slavení bohoslužby, a snaží se pochopit její hluboký duchovní smysl, aby se tak denně cele obětoval Bohu a aby svým náležitým a uctivým chováním byl příkladem shromážděné obci. Ať upřímnou láskou miluje tajemné Kristovo tělo neboli Boží lid, a v něm zvláště slabé a nemocné.“ (Pavel VI., *Ministeria quaedam*, č. 6)

I. Základní požadavky

Pro ustanovení do trvalé služby akolyty se vyžaduje:

1. věk alespoň 30 let;
2. alespoň 5 let od přijetí všech iniciačních svátostí (křest, biřmování, eucharistie);
3. pro ty, kdo žijí v manželství: uspořádané manželství, souhlas manžela/manželky; pro ty, kdo žijí zasvěceným životem: složení trvalých slibů v řeholním institutu nebo doživotní či konečné včlenění do sekulárního institutu nebo společnosti apoštolského života;
4. nejedná-li se o člena řeholního institutu nebo společnosti apoštolského života, vyžaduje se též domicil v diecézi.

II. Vzdělání

Pro ustanovení do trvalé služby akolyty se předpokládá

- bakalářský či magisterský titul z teologie nebo teologických či náboženských nauk doplněný o kurz praktických dovedností akolyty
- nebo řeholní formace doplněná o kurz praktických dovedností akolyty

¹ Uvedený kánon je z CIC 1917; v CIC 1983 mu odpovídá kán. 910 § 1.

– nebo alespoň roční kurz zaměřený na studium liturgiky, sakramentální a pastorální teologie a praktických dovedností akolyty organizovaný teologickou fakultou či diecézí (nikoli pouze farností).

III. Osvědčení se v církevní službě

Pro ustanovení do trvalé služby akolyty se vyžaduje předchozí dočasné pověření ke službě mimořádného služebníka podávání svatého přijímání nebo donášení eucharistie nemocným.

IV. Osobnostní a duchovní předpoklady

Pro ustanovení do služby akolyty se vyžadují:

1. adekvátní tělesné, mentální a osobnostní předpoklady podle uvážení ordináře;
2. osobní účast na Kristově oběti;
3. horlivý duchovní život projevující se mimo jiné častější účastí na bohoslužbách i mimo neděli, účastí na eucharistické adoraci, pravidelnou účastí na svátosti pokání, každoroční účastí na duchovních cvičeních nebo srovnatelných pobytech se zaměřením na duchovní život;
4. konstruktivní přístup k životu v církevním společenství;
5. dobrá pověst.

V. Ustanovení akolyty

1. Zájemce/zájemkyně o službu akolyty předloží svobodně napsanou a podepsanou žádost svému ordináři; předkládá ji prostřednictvím vlastního faráře nebo vyššího představeného.
2. Zájemce/zájemkyně k žádosti přiloží:
 - a) výpis z křestní matriky ne starší než 3 měsíce;
 - b) doklad o požadovaném vzdělání (vysokoškolský diplom z teologie/náboženských nauk a/nebo osvědčení z formačního kurzu).
3. Farář nebo příslušný představený k žádosti připojí testimonium, v němž se podrobně vyjádří k bodům obsaženým v oddíle III a IV této směrnice. Mj. připojí dokumenty, které dosvědčí zkušenost se službou vyžadovanou v oddíle III.
4. Ordinář svobodně rozhodne o ustanovení akolyty dle potřeb místní církve. Ustanovení akolyty/akolytky není možné vyžadovat. Ustanovení akolyty/akolytky nezakládá nárok na finanční odměnu ze strany církve.
5. Akolyta/akolytka je ustanoven/a do své služby liturgickým obřadem uvedeným v Římském pontifikálu ordinářem nebo jím pověřeným knězem.
6. O ustanovení akolyty/akolytky se provede zápis do diecézního registru akolytů uchovávaného na kurii. Akolyta/akolytka obdrží o svém ustanovení doklad.
7. V případě, že akolyta/akolytka trvale změní bydliště mimo území diecéze, ve které byl/a do služby ustanoven/a, je povinen/povinna o tom informovat ordináře ve svém novém bydlišti.

VI. Výkon služby akolyty

1. Akolyta/akolytka se ve své službě řídí platnými liturgickými předpisy, obsaženými zejména ve Všeobecných pokynech k Římskému misálu, v liturgické knize Svaté přijímání a úcta eucharistie mimo mši, v instrukci *Redemptionis sacramentum* a v usnesení ČBK ze dne 13. listopadu 2001 (ČBK 43 – XVI), a nařízeními, které vydal příslušný ordinář.

2. Farář nebo příslušný představený bdí nad výkonem služby a další formací akolytů/akolytek ustanovených ke službě v jeho farnosti. V případě, že ustanovený/á akolyta/akolytka trvale změní bydliště nebo zemře, oznámí farář tuto skutečnost na kurii do diecézního registru akolytů. V případě, že se akolyta/akolytka závažným způsobem odchyluje od nauky církve v oblasti víry a mravů nebo se trvale dopouští jednání, které je pohoršením, informuje o tom farář ordináře.

VII. Zrušení ustanovení ke službě akolyty a omezení jeho služby

1. Ordinář, který akolytu/akolytku ustanovil, může pozastavit výkon jeho/její služby ze spravedlivého důvodu.

2. Biskup může ze spravedlivého důvodu omezit výkon akolytátu konkrétní osoby na území své diecéze (srov. kán. 223 § 2 a 678 § 1).